

Kohti alueellista sote- tietohallinnon yhteistyötä

Terveydenhuollon Atk-päivät
Tampere-talo
12.5.2015

Minna Saario
projektipäällikkö
Kuntaliitto, AKUSTI-foorumi

Sosiaali- ja terveystalvveluja jokaiselle kansalaiselle

- 23,6 milj. käyntiä terveystalvveluksissa
- 3,5 milj. hammaslääkärikäyntiä terveystalvveluksissa
- 5,0 milj. hoitopäivää terveystalvveluksissa
- 8,5 milj. avohoitokäyntiä erikoissairaanhoidossa
- 4,4 milj. hoitopäivää erikoissairaanhoidossa
- 18 000 sijoitettuna kodin ulkopuolelle lastensuojelussa
- 89 000 lasta lastensuojelun avohuollon piirissä
- 40 000 vanhukselle kunnallista palveluasumista
- 65 000 vanhukselle säännöllistä kotihoitoa
- 42 000 omaishoidontuen saajaa
- 138 000 vammaispalvelulain mukaisten palvelujen saajaa
- 239 000 toimeentulotukea saavaa kotitaloutta

Lähde: THL, Sosiaali- ja terveystalvvelualan tilastollinen vuosikirja 2014; tiedot vuodelta 2013

Perusterveydenhuollon ja sosiaalipalvelujen järjestäminen 2015

Kunnat yhteensä, Manner-Suomi

301

Kunta järjestää palvelut itse

89 kuntaa, väestöstä 56 %

Yhteistoiminta-alueet yhteensä

62, kuntia 212, väestöstä 44 %

Kuntayhtymiä

31, kuntia 130

Vastuukuntamallin yt-alueita

31, kuntia 82

Terveyskeskukset yhteensä

151

Kuntien

89

Kuntayhtymien

31

Vastuukuntien

31

Terveyskeskukset

Alle 20 000 asukasta

74

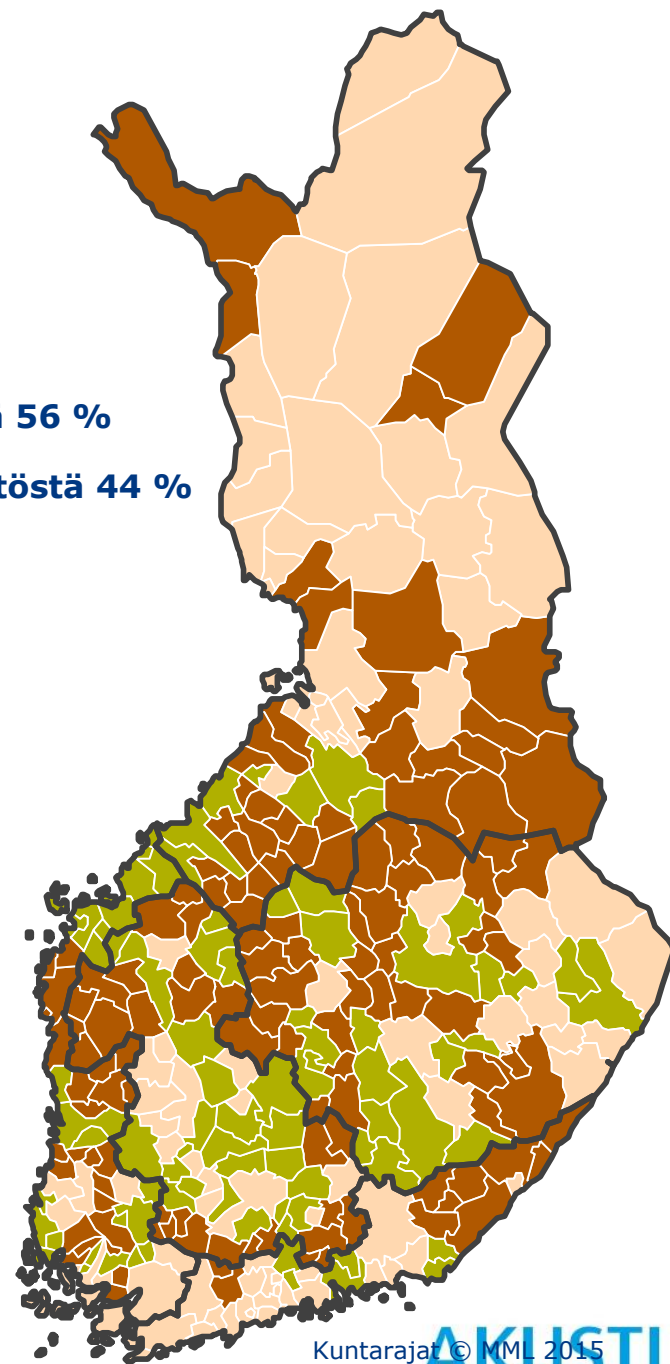
Yli 20 000 asukasta

77

Lisäksi

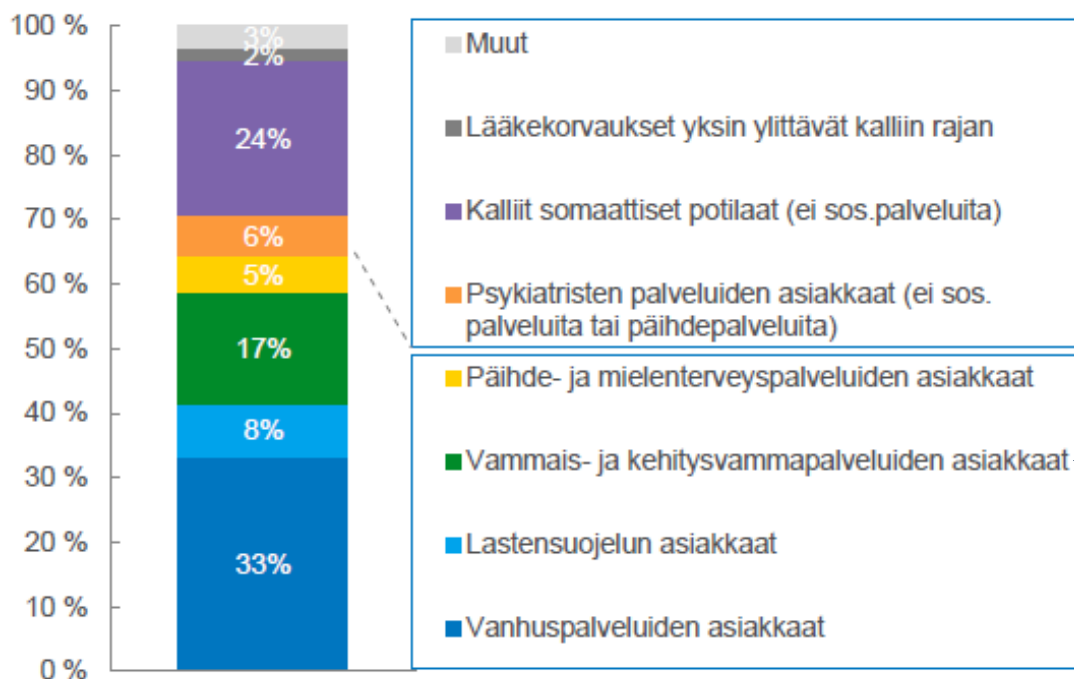
- erikoissairaanhoidon järjestäjät ja tuottajat
  - ostopalveluja tuottavat organisaatiot.
- Jälkimmäiset eivät noudata järjestämisrajoja.

- Kunta järjestää
- Kuntayhtymä järjestää
- Vastuukunta järjestää
- Erva-alueet

Keitä nämä eniten palveluita tarvitsevat 10 % väestöstä

Eniten palveluita tarvitsevan 10 % kokonaiskustannusten jakautuminen**

Noin 2/3 kuluista aiheutuu useita ja useiden eri organisaatioiden tuottamia palveluja käyttävistä asiakkaista.

Organisaatorajat ylittävillä toimenpiteillä on suurimmat mahdollisuudet parantaa tilannetta ja vaikuttaa kustannuksiin.

Tiedonhallinnan ja IT-ratkaisujen suunnittelu ja toteutus on vaikuttavinta kokonaisuudessa, jossa asiakkaat ja palveluprosessit ovat yhteisiä.

* Huom: kattaa 74 % Oulun, Kelan ja työterveyshuollon kustannuksista. Asiakkaan maksama osuus ei ole mukana kustannuksissa.

** Kukin asukas on luokiteltu vain yhteen ryhmään, jotta kenenkään kustannuksia ei laskettaisi kahteen kertaan. Mikäli asukas palvelunkäyttönsä puolesta kuului useampaan ryhmään, on hänet luokiteltu listalla alimpaan mahdolliseen ryhmään. Päihdepalveluiden asiakkailla on voinut olla myös psykiatria, mutta psyk. esh:n asiakkailla ei ole päihdepalveluita. Vastaavasti ryhmä "kalliit somaattiset potilaat" sisältää vain ne potilaat, jotka eivät ole sosiaalipalveluiden tai mielenterveyspalveluiden tai psykiatrian asiakkaita.

*** Sosiaalipalveluiden asiakkaiksi luokiteltujen asukkaiden kokonaiskustannukset koostuvat sekä sosiaali- että terveyspalveluiden käytöstä

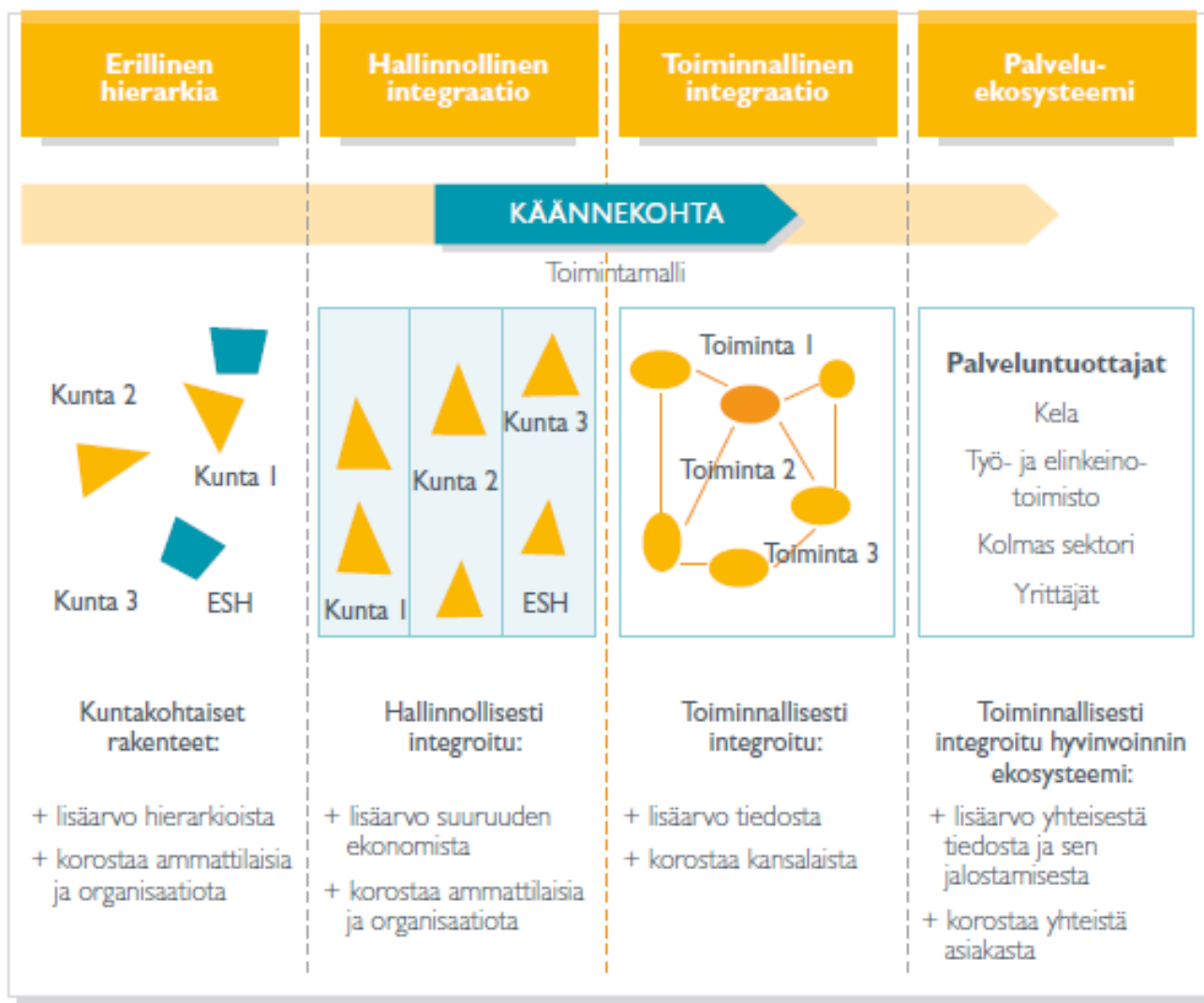
Asiakastiedon roolit palveluissa

Tieto palvelujen kehittäjänä
palvelujen seuranta ja valvonta, ohjaus, suunnittelu, kehittäminen

Tieto palvelujen mahdollistajana
asiakkaan tilanne, palvelut, toimenpiteet, suunnitelmat

PALVELUJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMISEN VAIHEET

Lähde: Sote-tieto hyötykäyttöön 2020-strategia

AKUSTI-foorumi

Organisotuminen

AKUSTI-foorumi

- kuntien ja sairaanhoitopiirien/sote-kuntayhtymien sote-tietohallinnon **yhteistyömalli**
  - » toiminut vuoden 2014 alusta, Kuntaliitto koordinoi, STM osallistuu toimintaan ja rahoitukseen
- tarve kuntatoimijoiden keskinäisen sekä valtion toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön parantamiselle on suuri
  - » tiedonhallinnan ratkaisut ovat enenevässä määrin organisaatiosta riippumattomia, eivät enää järjestelmä- tai perusterveydenhuolto- tai erikoissairaanhoitokohtaisia
  - » uudistuva kunta- ja sote-rakenne edellyttää muutosta kansallisessa yhteistyössä
  - » kunnat - valtio -yhteistoimintamalli pitää päivittää digiaikaan

Tavoitteena on vakinainen
kuntasektorin yhteistoiminta, jonka avulla
tuetaan sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämistä
paikallisella, alueellisella ja kansallisella tasolla.
Hyödyt tulevat sote-organisaatioille, niiden asiakkaille ja kansalaisille.

AKUSTI-foorumi ja alueelliset yhteistyö-rakenteet (tavoite 2015)

Eteläinen Suomi	Itäinen Suomi	Keskinen Suomi	Läntinen Suomi	Pohjoinen Suomi
kunta shp muu ky	kunta shp muu ky	kunta shp muu ky	kunta shp muu ky	kunta shp muu ky

Alueellinen tietohallinnon yhteistyö: toimintamalli ja rakenne

Ketkä mukana?

Ryhmien toiminnassa

- EKSOTE
- Espoo
- Helsinki
- HUS
- Jyväskylä
- Kainuun sote-yhtymä
- Kuopio
- Oulu
- Pori
- PPSHP
- PSHP
- PSSHP
- Tampere
- Turku
- Vantaa
- VSSHP
- Kuntaliitto
- STM

Muut alueet ja kunnat

- alueellisten sote-tietohallinnon yhteistyöorganisaatioiden toimintaan osallistuminen sekä sitoutuminen sen edellyttämään päätöksentekoon omissa organisaatioissa
- AKUSTI-valmisteluryhmän toimintaan osallistuminen
- AKUSTI-foorumien käsittelemien asioiden valmisteluun osallistuminen kommentoimalla ja tekemällä aloitteita
- yhteishankkeisiin ja niiden rahoitukseen osallistuminen, hankkeiden vetäminen
- AKUSTI-foorumien avoimiin tilaisuuksiin (esim. koulutukset, seminaarit, toimittajayhteistyötapaamiset) osallistuminen

Muiden kuntatoimijoiden osallistuminen

- alueellisten sote-tietohallinnon yhteistyöorganisaatioiden toimintaan osallistuminen sekä sitoutuminen sen edellyttämään päätöksentekoon omissa organisaatioissa
- AKUSTI-valmisteluryhmän toimintaan osallistuminen (erilliset työryhmät, projektien työkokoukset)
- AKUSTI-foorumien käsittelemien asioiden valmisteluun osallistuminen kommentoimalla ja tekemällä aloitteita
- yhteishankkeisiin ja niiden rahoitukseen osallistuminen, hankkeiden vetäminen
- AKUSTI-foorumien avoimiin tilaisuuksiin (esim. koulutukset, seminaarit, toimittajayhteistyö-tapaamiset) osallistuminen

Mitä tehdään?

- AKUSTI-foorumin toiminnan osana
  - » luodaan alueelliset sote-tietohallinnon verkostot, rakenteet ja toimintamallit viidelle alueelle pohjautuen nykyisiin erva-alueiden (jatkossa sote-alueiden) maantieteellisiin rajoihin
  - » alueellisten rakenteiden ja toimintamallien luominen on yksi AKUSTIn tulostavoite STM:lle
    - sote-järjestämislain toimeenpano nostanut tavoitteen kärkeen
- Sosiaali- ja terveysministeriö haluaa hyödyntää AKUSTI-foorumia ja sen alueellisia verkostoja sote-järjestämislain ja eSote-strategian toimeenpanossa
  - kirjattu STM:n sote-toimeenpanoa koskeviin asiakirjoihin ja päätöksiin
  - kirjattu kansallisen Sote-tieto hyötykäyttöön 2020 -strategian toimeenpanosuunnitelmaan
- Kuntaliitto suunnittelee AKUSTI-foorumin roolia ja tehtäviä sote-rakennemuutoksen toimeenpanossa yhteistyössä STM:n kanssa
  - » esitys uudeksi toimintasuunnitelmaksi käsitellään AKUSTI-foorumin ohjausryhmässä alkuvuonna 2015
  - » päätökset toimintasuunnitelmasta tammi-maaliskuussa 2015
    - rahoittajaosapuolet ovat tehneet alustavat päätökset ja rahoitusvaraukset toiminnan jatkamiseksi vuodeksi 2016

Alueellisen sote-tietohallinnon yhteistyömallin käyttöönoton tilanne

Miten sote-uudistuksen tilanne vaikuttaa?

Alueellinen yhteistyö jatkuu

- sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistuksen tilanne ei ole muuttanut tavoitetta
  - » ERVA-alueen organisaatiot kattavan yhteistyörakenteen käyttöönottoa sosiaali- ja terveydenhuollon tietohallinnossa on jatkettava
  - » tiedonhallintaa ja IT-ratkaisuja koskeva suunnittelu pitää tehdä aluetasoisesti
  - » suunnittelun perusteella voidaan päättää, mitkä kehittämiss-hankkeet, hankinnat ja muut toimenpiteet toteutetaan alueellisesti, mitkä muilla tasoilla
- tuki tietohallinto- ja IT-yhteistyölle ja sote-rakenne-uudistuksen valmistelulle tiedonhallinnan osalta jatkuu
  - » AKUSTI-foorumissa
    - mahdollista muodostaa yhteiset näkemykset päätavoitteista
    - lainsäädännön valmisteluun ja kansalliseen ohjausmalliin vaikuttaminen riittävän aikaisessa vaiheessa
    - muutostuki tietohallinto- ja IT-asioissa?
  - » alueiden työn tukemisesta valtionavustusrahoituksella neuvotellaan Kuntaliiton AKUSTI:n, STM:n ja VM:n kesken

Alueellisten yhteistyörakenteiden suunnittelu ja käyttöönotto, tilanne alueittain

vko 17/2015	Eteläinen Suomi	Itäinen Suomi	Keskinen Suomi	Läntinen Suomi	Pohjoinen Suomi
Valmistelu					
Alueelliset lähetekeskustelut, sitouttaminen	Green	Green	Green	Green	Green
Päätöksenteko etenemisestä	Green	Yellow	Yellow	Green	Green
Käynnistyksen resursointi					
Alueellinen henkilöresurssi alustavaan suunnitteluun (projektipäällikkö)	Red	Yellow	Yellow	Yellow	Green
Alueen laajuisten ryhmien nimeämispyynnöt ja nimeäminen	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Green
Organisoituminen					
Väliaikaisen alueellisen yhteistyörakenteen perustaminen (sis. rahoituksen)	Yellow	Yellow	Red	Yellow	Green
Sopiminen yhteisistä avainresursseista	Red	Red	Red	Yellow	Green
1. vaiheen suunnittelu ja toteutus					
Alueellisten yhteistyökohteiden suunnittelu	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Green
VA-hankesuunnitelman tekeminen	Red	Yellow	Red	Red	Yellow
Pysyvän tietohallinnon / tiedonhallinnan toimintamallin suunnittelu	Red	Yellow	Red	Red	Yellow
Alueellisten yhteistyökohteiden toteutus	Red	Yellow	Yellow	Red	Yellow

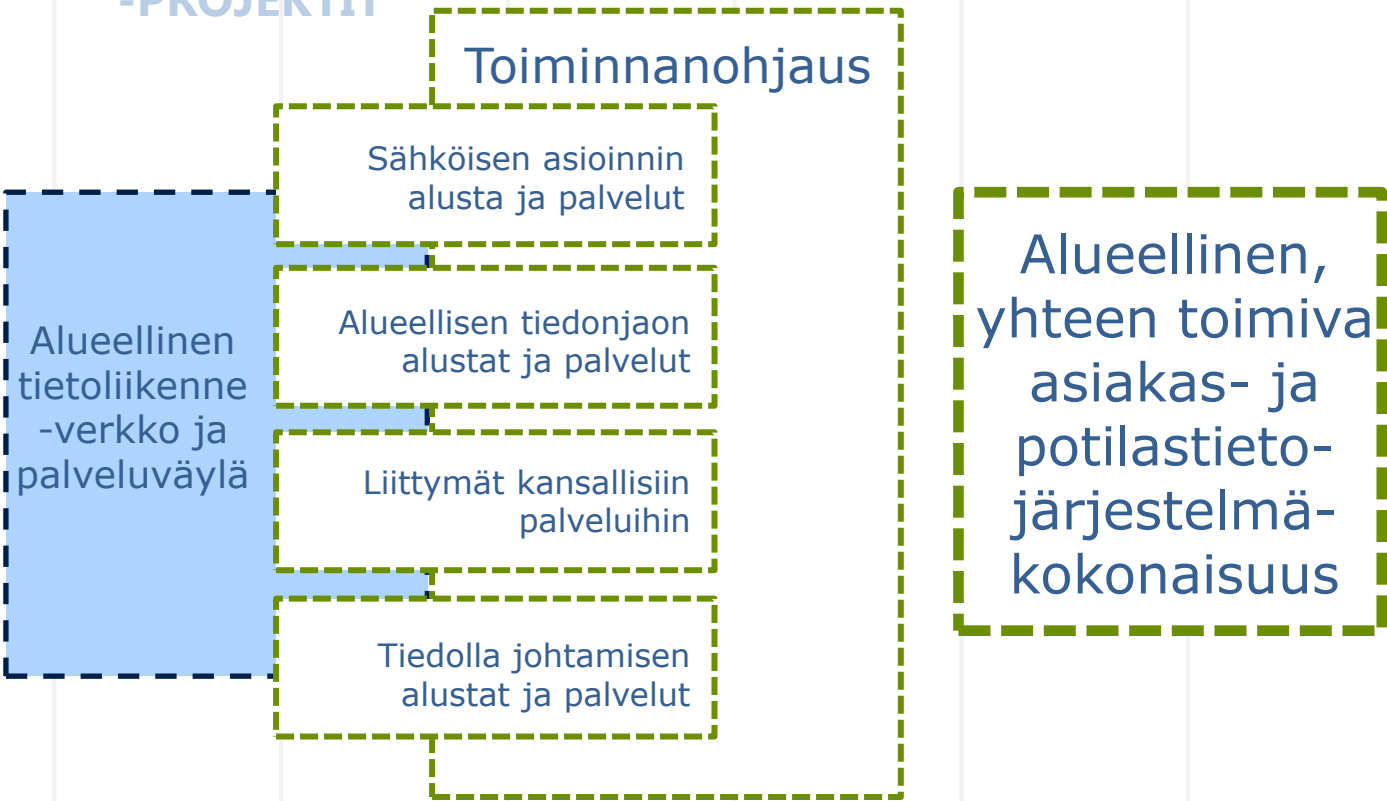
ALUEELLINEN YHTEISTYÖMALLI JA -KOhteET / POHJOIS-SUOMI

LÄHTÖTILANNE

KEHITTÄMISKOhteET JA -PROJEKTIT

TAVOITETILA

Hajanaiset ja organisaatiokohittaiset ICT-ratkaisut

Valmistelu

väliaikainen alueellinen yhteistyörakenne

vakinainen alueellinen tietohallintorakenne

Yhteinen kehittämistoiminta

Kehittämissalkku

Mitä tehdään ja suunnitellaan?

- Toiminta vuosisuunnitelman/vuosikellon mukaisesti
  - » tavoitteena sovittaa toiminta ja yhteistyöstä tehtävät esitykset kuntien talousarvioaikatauluihin
- Lisäksi on valmisteltu yhteisiä lausuntoja ja kannanottaja lakiesityksiin ja kansallisiin suunnitelmiin, mm. Sote-tieto hyötykäyttöön 2020 -strategiaan ja 'Kansa'-suunnitelmiin
- Kehittämissalkku 2015
  - » huhtikuussa käynnissä kaksi yhteistyötoimenpidettä ja viisi yhteistyöprojektia
  - » julkaistaan AKUSTIn sivuilla:
http://www.kunnat.net/fi/palvelualueet/projektit/akusti/akustiprojektit/Documents/AKUSTI-kehittämissalkku_3_2015_1.0.pdf
- Kehittämissalkku 2016
  - » suunnittelu käynnistetään kevätkaudella, mm. 11. - 12.6.2015 kesäseminaarissa Vierumäellä
  - » jatketaan syyskauden alussa
  - » kehittämistarpeista toivottavaa tehdä yhteistyöehdotuksia myös AKUSTIn ryhmien ulkopuolelta

AKUSTI-sihteeristön ja jäsenten roolit

Kuntaliitto: AKUSTI-sihteeristön tuottamat palvelut

Muutoksen tukeminen

1. AKUSTI-foorumin operointi (sihteeristöpalvelut)
2. Yhteistyöverkostojen koordinointi
3. Tilannekuvan hallinta
4. Yhteistoimintakäytäntöjen mallinnus (konseptointi)

5. Kehittämiprojektien koordinointi (projektisalkun hallinnointi)

Yhteinen kehittämistoiminta ja -projektit (kehittämissalkku)

Kehittämisen ohjaus ja tilaajatoiminta (projektisalkun omistajuus)
Projektien toteuttaminen ja tuotosten käyttöönotto

AKUSTI-foorumin toimintaan osallistuminen ja sitoutuminen

Muutoksen johtaminen

Kunnat, sairaanhoitopiirit ja muut sote-kuntayhtymät

Yhteistyön kokonaisuudet ja osa-alueet

Kehittämissalkku, tilanne 3/2015 toimenpiteet

Projektin nimi ja käyttönimi	Projektin tavoite ja tehtävät, asiasanat	Rahoitusmalli	Tyyppi ja tuotos	Aikataulu ja vaihe	Osapuolet
Hyvis-SADe-levittämisen tuki	Varmistetaan HYVIS-SADe-hankkeessa kehitettyjen ratkaisujen laaja käyttöönottovalmius muille kuin hankkeessa mukana oleville kuntatoimijoille.		S		Kuntaliitto/AKUSTI/SADe sote koordinaattori ja KI-Kuntahankinnat Oy, ESSHP/ HYVIS-hanke
Alueellisten yhteistyörakenteiden ja mallien käyttöönotto – suunnittelu	Tuetaan alueellisten yhteistyömallien käyttöönottoa yhteisellä suunnittelulla ja tukitoimilla. Malli rakennetaan Pohjois-Suomessa tehdyn suunnittelutyön ja mallien perusteella.		S		AKUSTI-sihteeristö ja alueelliset toimijat, AKUSTI-valmisteluryhmä

Projektityypit			
Esiselvitys	Suunnitelma	Hankinta	Toteutus/käyttöönotto
Rahoitusmallit			
AKUSTIn omarahoitus	Kuntarahoitus	Ulkoista rahoitusta	Ei kuntarahoitusta
Vaiheet			
Käynnistys	Suunnittelu	Toteutus	Päättynyt/seurannassa

Kehittämissalkku, tilanne 3/2015 projektoidut

Projektin nimi ja käyttönimi	Projektin tavoite ja tehtävät, asiasanat	Rahoi- tus- malli	Tyyppi ja tuotos	Aika- taulu ja vaihe	Osapuolet
Valtakunnallisten tietoliikenne- ratkaisujen käyttöönoton suunnittelu	Tukee kuntatoimijoiden liittymistä hallinnon turvaverkon (TUVE) palveluihin ja normaaliolojen kansallisen verkkoratkaisun syntymistä		E		Kuntaliitto , yo-shp:t, MedBit Oy.
Kuntaomisteisten IT-yhtiöiden skenaariotarkastelu	Tarkastellaan kuntaomisteisten sote-ICT yhtiöiden (in-house) aseman muuttumista sote-järjestämis- lakia vasten. Tuotetaan sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteiden valmistelun ja tähän liittyvän päätöksenteon tueksi yhteinen selvitys edellä mainittujen yhtiöiden nykytilasta ja skenaariovaihtoehtoja yhtiöiden tulevaisuuden roolista		E		AKUSTI-sihteeristö, konsulttiyhtiö, Kuntaliiton lakiyksikkö, Tiera, MedBit, Medi-IT (täydentyy), omistajaorganisaatioita
Omahoito ja digitaaliset arvopalvelut (ODA)	Tuotoksena kuntatoimijoilla on valtakunnallisesti käyttöön- otettavissa yhteiseen kokonaisarkkitehtuuriin, valta-kunnallisiin palveluihin ja yhteentoimivuusmäärittämiin pohjautuva kansalaisen päätöksentekoa ja omahoitoa tukeva sähköisten palveluiden kokonaisuus.		T/K		Kuntaliitto/AKUSTI , STM, Espoo, (vastuukunta vaiheessa 1) , Hämeen-linna , Oulu, EKSOTE, Tampere ja Turku, Joensuu.
Asiakas- ja potilas- tietojärjestelmä- yhteistyö	Valmisteluprojektin tavoitteena on tuottaa ehdotus asiakas- ja potilastietojärjestelmäyhteistyön sisällöstä ja organisoinnista koskien toimittaja- ja tuoteriippumatonta vaatimusmäärittelyä		S		EPSHP, EKSOTE, PHSOTEY, Lahti, KSSHP, Kainuun sote, PSHP, Oulu, PSSHP, Kuopio VSSHP, Turku, Sos-osket, (+Medi-IT, Medbit, Istekki)
VAKAVA-tuotosten jatkokehittäminen	Hyväksytyjen VAKAVA-arkkitehtuurikuvausten päivittäminen/tarkentaminen huomioiden toimintaympäristön ja sidosarkkitehtuurien muutokset		S		AKUSTI – KA -ryhmä

Mitä tarvitaan?

- halua ja sitoutumista yhteistyöhön ja sen mukaista päätöksentekoa
  - » alueellisesti ja alueiden välisesti
  - » panosta antaen
    - yhteistyöhön resursoimalla on mahdollista vähentää organisaatiokohtaista resurssitarvetta
  - » pitkäjänteisesti
    - yhteistyötä ja sen rakenteita ja toimintamalleja tarvitaan riippumatta hallintorakenteista
- näkökulman ja toiminnan painopisteen siirtoa
  - » tekniikasta ja tietohallinnon kehittämisestä toiminnan ja palvelujen kehittämiseen
  - » nykytilasta tavoitetilaan
  - » organisaatioista asiakkaisiin ja kansalaisiin

AKUSTI-sihteeristön yhteystiedot

Minna Saario

projektipäällikkö

Kuntaliitto, Sosiaali ja terveys-yksikkö

Toinen linja 14 | 00530 Helsinki

minna.saario@kuntaliitto.fi

+358 50 372 6308

Hanna Menna

erityisasiantuntija

Kuntaliitto, Sosiaali ja terveys-yksikkö

Toinen linja 14 | 00530 Helsinki

hanna.menna@kuntaliitto.fi

+358 50 448 5140

AKUSTI-foorumin
verkkosivusto:

<http://www.kunnat.net/fi/palvelu/alueet/projektit/akusti/Sivut/default.aspx>

Karri Vainio

erityisasiantuntija

Kuntaliitto, Sosiaali ja terveys-yksikkö

Toinen linja 14 | 00530 Helsinki

karri.vainio@kuntaliitto.fi

+358 50 387 1620